

GENERAL RULES REGARDING THE SIGNING OF TREATIES

Gheorghe Buzescu

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Criminal law is a set of rules of conduct, rules of law whose observation and observance is ensured by legal sanctions, by force of coercion by the State. It has an existence and limits of application in relation to space and time.

Time is one of the relationship factor that are natural inevitably imposing its existence and some limits of the application of criminal law, emphasizing its action.

Thus, determination, setting limits for the application of criminal law in relation to time is a necessity that was required and justified by the temporary, passing character. In light of the foregoing, transience, impermanence character of criminal law required and justifies its limited action regulation in relation to time that caused its appearance by itself.

However, law enforcement is conditioned by committing criminal acts that violate its provisions, of crimes. These acts are done in a certain time at a certain date, placing them, in their turn, in time. Placing in time the acts under criminal law, those that represent offenses, it enforce the determination in relation to this factor of applicable legal norm.

If the existence of the criminal law makes essential its action because you can't accept the idea of the action without pre-existence of the law, it does not mean that its two determination in relation to time overlap, merge.

*The action of criminal law- its *raison d'être* (its reason of self belonging)-implies its existence, but it's more than this. However, if the appearance of the criminal law does not interfere and there is no overlap with the action, its entry into force, not the same it can be said about the time of its end.*

Lapsing of criminal law meaning it self, the end of its existence, the two measurements overlap, but only in this case.

Criminal law, time, space, facts, people

Aplicarea legii penale se realizează prin: îndeplinirea prevederilor normelor de drept penal, conformarea subiectelor pasive ale raporturilor penale de cooperare, constrângerea subiectelor pasive ale raportului penal de conflict, respectiv subiecți activi ai infracțiunii.

Aplicarea legilor penale reprezintă unul dintre cele mai importante momente ale existenței acestora, fiind o activitate situată din punct de vedere cronologic ulterior activității de interpretare. Astfel, orice eșec pe planul aplicării dreptului penal înseamnă nerezolvarea corectă a unor conflicte sau interese sociale.¹

Aplicarea legii penale² demarează odată cu intrarea sa în vigoare, întrucât din acest moment ea este obligatorie și, în ceea ce-i privește pe destinatarii care s-au conformat, ea are eficiență activă, iar privitor la celelalte subiecte de drept, care nu s-au conformat, persoanele care săvârșesc infracțiuni, eficiența este reactivă.

Situația de dorit este aceea ca normele juridice penale să se realizeze prin executarea de bunăvoie a obligațiilor ce rezultă din acestea sau prin existența unor încălcări ne semnificative. În același context, realitatea demonstrează că, în ciuda preocupărilor meritorii din materia mijloacelor de combatere a fenomenului infracțional, respectiv criminologia, acest fenomen este din ce în ce mai greu de contracarat. Din această cauză, opera de înfăptuire a legii penale trebuie pusă în practică cu multă rigoare profesională și totodată cu promptitudine rezonabilă. Astfel, rolul determinant în acest demers aparține subiectelor implicate în activitatea de aplicare a legii penale, respectiv organelor judiciare. Pentru eficiența dreptului penal trebuie îndeplinite două condiții *sine qua non*, respectiv: existența unei legi penale care să acopere toate problemele ridicate de infracționalitate și existența unei activități profesionale din partea factorilor implicați în actul de justiție, respectiv judecători, procurori, organe de poliție judiciară, avocați, interpreți, experți.

Aplicarea legii penale înseamnă atât realizarea dispozițiilor pe care aceasta le cuprinde, cât și corecta lor folosire. Aplicarea legii penale are loc, și este reglementată în raport cu anumite elemente de care sunt legate fenomenele juridice penale și care determină sfera de incidență sau limitele ei de aplicare. În acest context, nu se poate vorbi de aplicarea legii penale fără a face referi la elementele care îi fixează limitele și anume: spațiul (teritoriul), persoanele, faptele și timpul. Aplicarea legii cu privire la persoane și fapte nu este reglementată în mod deosebit întrucât se subordonează aplicării legii penale în spațiu și timp.

Pentru sistematizarea materiei privind acțiunea legii penale în timp și spațiu, în Noul Cod penal sunt prevăzute norme care indică legea aplicabilă. Respectiv normele sunt cuprinse în Titlul I al Codului penal intitulat *Legea penală și limitele ei de aplicare*.

Spațiul este un element de referință obligatoriu în determinarea limitelor aplicării legii penale. Acesta, constituie o coordonată comensurabilă și prezintă interes pentru aplicarea legii penale, deoarece, în primul rând legea penală ca expresie a voinței de stat suverane are forță obligatorie

¹ Pașca, V., *Măsurile de siguranță și aplicarea legii penale în timp*, în Rev. RDP nr. 1/1997, p.37.

² Hotca, Adrian, Mihai, *Drept penal. Partea generală*, Ed. C. H. Beck, București, 2007, p.95.

pe teritoriul în care statul își exercită suveranitatea, iar în al doilea rând pentru că relațiile sociale reglementate de dreptul penal ca și conduita oamenilor în cadrul acestor relații se desfășoară pe un anumit teritoriu.

Astfel, pentru aplicarea legii penale trebuie să se stabilească așadar o anumită corespondență între ea și raporturile pe care le reglementează în ceea ce privește teritoriul. Din punctul de vedere al aplicării legii penale în spațiu, o infracțiune poate fi săvârșită pe teritoriul țării, în străinătate, ori o parte pe teritoriul țării și altă parte în străinătate. Cel care a săvârșit infracțiunea poate fi cetățean al statului unde s-a comis infracțiunea sau poate fi străin, persoană fără cetățenie ori cu dublă cetățenie. În aceste cazuri se pune problema de a ști dacă eficiența legii penale a unui stat se întinde pretutindeni unde întâlnim o activitate incriminată de aceasta sau are anumite limite. De asemenea, se mai pune problema existenței unor anumite limite cu privire la aplicarea legii penale chiar pe teritoriul statului de la care emană și a stabilirii măsurii în care acțiunea sa, este limitată de legile penale străine.

Persoanele. Deoarece, legea penală reglementează relațiile dintre oameni, ea se adresează oamenilor care sunt destinatarii și totodată beneficiarii reglementărilor sale. Din această cauză, studiul aplicării legii penale nu se poate face fără a lua în considerare persoanele cărora legea li se adresează sau ale căror interese le ocrotește. Limitele aplicării legii penale sunt determinate, așadar, și de sfera persoanelor care pot fi subiecte ale raporturilor juridice reglementate prin normele de drept penal. Astfel, din punctul de vedere al aplicării legii penale, o mare importanță o are calitatea faptuitorului în momentul săvârșirii infracțiunilor (minor, militar, gestionar), în ceea ce privește calificarea infracțiunii și aplicarea pedepselor. Totodată, trebuie avută în vedere vârsta faptuitorului și forma vinovăției pentru stabilirea dispozițiilor penale aplicabile în cauză.

Faptele. Reglementând raporturi juridice, legea penală descrie explicit și concret faptele sub forma acțiunii sau omisiunii și interzice faptele periculoase pentru valorile sociale ocrotite. Din această cauză, aplicarea legii penale se raportează și la fapte. În cazul relațiilor de conformare, raportarea se face la faptele prevăzute de legea penală și interzise sau impuse sub sancțiunea penală, iar în cazul raporturilor de conflict născute ca urmare a săvârșirii unor infracțiuni, raportarea se face la fapta concretă comisă.

Astfel, nu orice faptă săvârșită cade sub incidența legii penale, ci doar aceea care este incriminată. Fapta trebuie să aducă atingere, să vătămeze sau să încerce vătămarea uneia din valorile ocrotite prin normele dreptului penal. Valoarea prezintă importanță deoarece nu poate exista infracțiunea atâta timp cât acțiunea (inacțiunea) nu a atins vreuna din valorile apărate de legea penală.

Timpul este una dintre dimensiunile fundamentale în care se desfășoară orice activitate umană. Per ansamblu, orice act înfăptuit de om, indiferent de semnificația lui individuală sau socială se desfășoară în timp, implică o anumită durată de exercitare.

Astfel, în timp se fixează momentul începerii acțiunii, precum și sfârșitul acesteia și tot timpul este cel care măsoară fiecare etapă în desfășurarea actului. În același context, timpul are și rolul lui de judecată de valoare a acțiunilor omenești. Nu există acțiune, care să scape criticii necruțătoare a vremii.

Timpul este cel care confirmă valoarea unei acțiuni omenești, după cum poate infirma total sau parțial valoarea atribuită de predecesori. Privind partea morală, respectiv cea fizică a suferințelor oamenilor, timpul este cel care vindecă aceste suferințe, uneori însoțit și de unele tratamente medicale. Timpul este cel care face să dispară antagonismele dintre oameni, după cum poate contribui la îmbunătățirea sau agravarea relațiilor dintre indivizi, ca și între state.

Infrațiunea, ca orice acțiune, respectiv inacțiune umană, este supusă acțiunii timpului. De asemenea, politica represivă penală suferă, la rândul ei, în mod hotărâtor, efectele trecerii timpului. Timpul infrațiunii, fixează momentul începerii, consumării ori epuizării unei fapte ilicite, respectiv momentele determinante în stabilirea legii penale aplicabile: activitatea, retroactivitatea sau ultraactivitatea legii penale.

Legea penală are și o durată de timp, astfel, fixându-se intrarea în vigoare a legii și momentul ieșirii din vigoare a acesteia. De asemenea, cu ajutorul timpului se stabilește capacitatea psihofizică a făptuitorului pentru a verifica dacă era sau nu capabil în momentul săvârșirii infrațiunii.

Timpul este cel care măsoară sancțiunea privativă de libertate. De asemenea, vocația la liberare condiționată depinde, de trecerea unei durate de timp de executare a pedepsei. Timpul, în conținutul incriminării poate avea rolul de element constitutiv, de exemplu: infrațiunea de trădare prin ajutarea inamicului, conform art. 396 Noul Cod Penal, se comite în timp de război; infrațiunea de folosire a emblemei Crucii Roșii. Deasemenea poate avea rolul de element circumstanțial: furtul în timpul nopții, art. 229, lit.b.

Timpul este un element important în stabilirea calității de subiect activ al infrațiunii: dacă este minor sub 14 ani, nu răspunde penal; ori are vârsta între 14-16 sau 16-18 ani; sau de subiect pasiv al infrațiunii, de exemplu dacă are vârsta sub 18 ani în infrațiunea de seducție, ori sub 14 ani în cazul infrațiunii de raport sexual cu o minoră, condiție temporală legată de subiect.

Timpul apare exprimat în conținutul incriminării sub forma unei durate determinate: fapta de a nu preda în termen de 10 zile un bun găsit autorităților, conform art. 243, Noul Cod Penal; ori sub

forma unei durate nedeterminate: de exemplu, de îndată în cazul infracțiunii de ucidere ori vătămarea noului născut săvârșită de către mamă, art.200 Nou Cod Penal.

În alt context, timpul este exprimat prin anumite evenimente care, în mod obligatoriu, ar trebui să se petreacă în durata respectivă, evenimente care ar atrage anumite consecințe penale: stare de război, în timpul nopții, în timpul unei calamități.

Respectivele moduri sub care legiuitorul a înțeles să exprime timpul, în conținutul incriminării, ar putea fi sistematizate, după cum se are în vedere aspectul cantitativ al timpului, adică durata, sau cerințele temporale de desfășurare ale acțiunii sau inacțiuni incriminate, sau se referă la aspectul calitativ al timpului, adică la un anumit eveniment temporal de care sunt condiționate existența unor consecințe penale.

Astfel, sub aspectul cantitativ, se are în vedere situația când legea pretinde ca, fapta incriminată să se desfășoare într-o anumită durată determinată: nepredării bunului găsit, absența nejustificată de la serviciu, dezertarea, neplata pensiei de întreținere peste 2 luni; același caracter îl au și condițiile legate de subiect, ele referindu-se tot la aspectul cantitativ determinat al timpului.

În ceea ce privește, condiția temporală cantitativă, cât și cea calitativă, acestea se împart în: condiție temporală constitutivă cantitativă sau calitativă și în condiție temporală circumstanțială cantitativă sau calitativă: de exemplu, durata absenței nejustificate de la unitate sau serviciu are atât conținut constitutiv cât și cantitativ, dar condiția temporală cantitativă poate fi și circumstanțială, exemplu: absența nejustificată a militarului pe o durată mai mare de 4 ore.

La rândul ei, condiția temporală calitativă poate să fie împărțită în condiție temporală constitutivă calitativă: infracțiunea de trădare prin ajutarea inamicului, art. 396 Cod Penal. Astfel, în acest caz cerința ca fapta să fie comisă în timp de război constituie o cerință temporală calitativă constitutivă.

Reiterând cele afirmate se poate concluziona faptul că, timpul se manifestă ca o realitate pasivă ori de câte ori oferă numai fundalul temporal, limitele în cadrul cărora se desfășoară o activitate cu implicații penale. Astfel, timpul nu exercită o influență nemijlocită asupra răspunderii penale și asupra executării pedepsei, ci eventual indirect, în măsura în care nu sunt respectate condițiile temporale constitutive, cantitativă sau calitativă. Odată ce infracțiunii, îi lipsește un element constitutiv, fapta nu va constitui infracțiune și, nu va determina tragerea la răspundere penală a autorului. Totodată se va influența și pedeapsa, deoarece lipsind infracțiunea și răspunderea penală, implicit, nu va fi posibilă nici aplicarea unei pedepse și nici executarea acesteia.

În majoritatea cazurilor, timpul se manifestă ca o entitate pasivă, oferind dimensiunile în care s-a înscris activitatea făptuitorului, fie sub forma unei durate, fie forma unui element de calificare a

duratei temporale. Exemplele sus-menționate a prezentat timpul ca, cel care nu și-a manifestat însușirile active de înlăturare a răspunderii penale și a executării pedepsei, în condițiile în care existând infracțiunea, ar fi operat prezumția că există atât răspunderea penală cât și pedeapsa.

Respectivele însușiri încep să se manifeste din momentul când trecerea timpului își propune să evedențieze că, deși există infracțiune, prin intervenția sa activă, a duratei timpului, este înlăturată răspunderea penală ori posibilitatea executării pedepsei. Ca o concluzie, se afirmă: când durata de timp vrea să sublinieze că între infracțiune și răspunderea penală s-a interpus o altă realitate de natură să paralizeze existența răspunderii penale sau executarea pedepsei.

Funcția activă a timpului care se manifestă în modul sus-menționat, este valorificată, de instituția prescripției răspunderii penale și a prescripției executării pedepsei. Astfel, schimbarea legislației penale cu legi noi, dă naștere în practica judiciară, la numeroase probleme.

Cu toate acestea, această funcție activă a timpului, se manifestă alături ori în continuarea funcției sale pasive. Astfel, în măsura în care după constatarea existenței infracțiunii (care se desfășoară, pasiv, în timp) apar elemente temporale (adică aparținând de timp) care tind să împiedice, să înlătore posibilitatea răspunderii penale și a executării pedepsei ca urmări firești ale existenței infracțiunii, substituind acestora o altă realitate determinată de acțiunea activă a timpului asupra factorilor care ar fi justificat poate tragerea la răspundere penală a făptuitorului și executarea pedepsei, înseamnă că elementelor pasive ale timpului li s-au adăugat cele active care au devenit decisive, stând la baza prescripției penale.

În contextul celor afirmate, acționând activ asupra memoriei oamenilor (prin ștergerea unei infracțiuni determinate sau a pedepsei din memoria acestora), timpul înlătură orice justificare a tragerii la răspundere penală a făptuitorului după trecerea unei durate îndelungate ori a executării pedepsei aplicate cu mult timp înainte.

Cu toate acestea, timpul acționează activ, benefic și asupra conștiinței făptuitorului, lăsând să apară prezumția că, dacă nu mai săvârșește nici o faptă penală o lungă perioadă, înseamnă că a deprins învățămintele necesare chiar fără a fi fost tras la răspundere penală sau supus executării pedepsei. Respectivele consecințe penale care se desprind din poziția activă a factorului timp au fost subliniate și în doctrina penală română.

Profesorul Vintilă Dongoroz, afirmă că, factorul timp interesează în mai multe privințe legea penală, constituind un termen al infracțiunii.³

Astfel, “timpul interesează nu numai în privința determinării legii penale aplicabile în cazul succesiunii de legi penale în timp, nu numai pentru a stabili capacitatea psihofizică a infractorului

³Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române. 1866-1999. Dicționar*”, Editura Academiei Române, București, 1999
755

și anume dacă avea sau nu vârsta necesară pentru a putea fi tras la răspundere penală, dar și pentru a determina punctul de plecare al prescripției răspunderii penale.”

Profesorul Constantin Bulai subliniază faptul că, prescripția constituie o expresie a rolului pe care îl are factorul timp în realizarea incidenței penale, în vederea restabilirii ordinii de drept încălcate prin săvârșirea unei infracțiuni.⁴

Profesorul Traian Pop arăta, de asemenea, că în sens juridic general, prescripția înseamnă stingerea unui raport juridic prin trecerea unui timp prevăzut de lege. Per a contrario, în sens general comun, această noțiune se identifică cu însăși trecerea timpului, a unei anumite perioade de timp.

În concluzia celor enunțate se poate afirma că, legea penală are o aplicare limitată în timp și depinde de natura, structura și evoluția relațiilor sociale reglementate. Modificarea și stingerea oricărui raport juridic penal depinde în mod nemijlocit, de durata activității de incriminare a normei penale, aceasta având uneori legătură succesivă cu două legi penale (dintre care amândouă sunt în vigoare sau doar una este în vigoare, însă va trebui să se aplice pentru o faptă săvârșită anterior).

Delimitarea principiilor de aplicare a legii penale în timp se face tot prin puterea unei legi penale, astfel încât să se evite perioada de vacuum legis (lipsa legilor, vid de legi), specifică trecerii în timp de la legea veche, abrogată, la legea nouă, adoptată de același organ; sau de un alt organ legiuitor (abilitat cu funcții de legiuire). Deși principiile adoptate, de legiuitor cu privire la retroactivitatea sau ultraactivitatea legii penale sunt în mod constant oscilante prin modul de reglementare al abrogării, de stabilire a modalităților de ieșire din vigoare a legii sau de admitere a unor derogări de la aplicarea legii, totuși din forma și conținutul legii va trebui să rezulte cu claritate modalitatea de intrare și de ieșire din vigoare.

Astfel, enunțul legii penale va trebui să determine: după data săvârșirii infracțiunii legea penală aplicabilă; dacă fapta nu era considerată infracțiune de lege existentă nu va fi considerată infracțiune de o lege apărută ulterior; dacă fapta considerată infracțiune în momentul producerii nu va mai fi considerată infracțiune, până în momentul executării de o altă lege penală; dacă o faptă considerată infracțiune în momentul judecării (pentru care s-au stabilit anumite limite de pedeapsă) poate să beneficieze de o favoare în perioada executării efective prin adoptarea unei legi noi care prevede limite de pedeapsă mai mici față de limitele legii vechi; dacă fapta este săvârșită în perioada de activitate a unei legi penale temporare, dar fiind descoperită după ieșirea din vigoare a acesteia se vor putea aplica dispozițiile legii penale ordinare.

⁴ Constantin Bulai, Bogdan Bulai, *“Manual de drept penal”*, Editura Universul Juridic, București, 2006
756

Concluzionând cele afirmate, *timpul* este un element determinant al limitelor incidenței legilor penale și alături de spațiu (teritoriu) constituie cadrul spațial și temporal al fenomenelor juridice. Totodată, noțiunea de timp nu trebuie înțeleasă în accepțiunea sa filosofică de măsură a mișcării, ci în sensul de timp juridic, complex și individualizat prin note distincte, de natură obiectivă și apt să subsumeze, în forme relativ standardizate, comportamentele umane și normele de drept penal.

Timpul, în sens juridic se caracterizează prin identitatea însușirilor sale pe toată durata ipostazelor avute în vedere, adică în trecut, prezent sau viitor, dar pentru fiecare din aceste etape se disociază prin caracteristici proprii.

Pentru aplicarea legii penale timpul juridic interesează în accepțiunea sa mai restrânsă, adică cantonat numai la raporturile legii cu prezentul, trecutul și viitorul, din perspectiva raporturilor de drept penal pe care le reglementează. Astfel, în acest context o lege nouă capătă aplicare imediată și obligatorie de îndată ce a intrat în vigoare pe toată durata de timp în care este în vigoare (activitatea legii penale) sau poate retroactivă (legile prin care o faptă este dezincrimată) ori ultraactivă (legile penale temporare), iar altele dintre mai multe legi care s-au succedat pe durata de timp a existenței raportului penal se aplică cea care este mai favorabilă.

Totodată, între fapta săvârșită și legea penală care urmează să fie aplicată, există întotdeauna a corelație. Orice fapt generator de consecințe juridice penale se comite la un anumit moment sau într-o durată de timp, iar pe de altă parte raporturile juridice pe care legea le reglementează au și ele o durată determinată în timp, astfel încât trebuie să se stabilească legea penală aplicabilă.

Stabilirea legii penale care se aplică raportului de drept penal se face potrivit principiilor înscrise în Codul Penal (art. 1-2). Prin urmare, aplicarea legii penale în timp înseamnă stabilirea, pe baza normelor speciale prevăzute în Codul Penal, legii penale care se aplică în vederea soluționării raportului penal născut prin săvârșirea unei infracțiuni, în funcție de durata acestuia în timp și legea în vigoare sau legile care s-au succedat în toată această perioadă.

BIBLIOGRAFIE

1. Amoniu, G., *Practica Judiciară penală*, vol. II, Editura Academiei Române, București, 1990,
2. Barbu, C., *Aplicarea legii penale în spațiu și timp*, Editura Științifică, București, 1972,
3. Basarab, Matei, Pașca, Viorel, Mateut, Gheorghică, *Codul penal comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2007,
4. Beșteliu, Miga, Raluca, Brumar Catrinel, *Protecția internațională a drepturilor omului*. Note de curs, Editura Universul Juridic, București, 2008,

5. Boroii, Alexandru, *Drept Penal. Partea generală*, Editura C.H.Beck, București, 2008,
6. Hotca, Adrian, Mihai, *Noul Cod penal, și Codul penal anterior*, Ed. Hamangiu, Iași, 2009,
7. Lefterache, Lavinia, Valeria, *Drept Penal. Partea Generală*, Editura Universul Juridic, București, 2009,
8. Nistoreanu, Gheorghe, *Drept Penal și Procesul Penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2005,
9. Oancea, I., *Drept penal. Partea generală*, Editura Hamangiu, București, 2007,
10. Pascu, I., Drăghici, V., *Drept Penal. Partea generală*, Ed., Lumina Lex, București, 2004,
11. Pascu, Ilie, *Drept Penal. Partea generală*, Editura Hamangiu, București, 2008,
12. Pașca, V., *Măsurile de siguranță*, Editura Lumina Lex, București, 1998,
13. Pașca, Viorel, Matei, Basarab, Mateuș, G., Butiuc, C., *Codul Penal comentat. Partea generală*, vol. I, Editura Hamangiu, 2007,
14. Popescu, Mirela, Sorina, *Drept Penal. Partea generală*, Editura Independența Economică, Pitești, 2008,
15. Stoica, Nicoleta Cristus, *Codul Penal și legile speciale* Ed. Hamangiu, București, 2008,
16. Streteanu, Florin, *Tratat de Drept Penal. Partea generală*, Editura C. H. Beck, București, 2008,
17. Tudorel Toader, Andreea Stoica, Nicoleta Cristus, *Codul Penal și legile speciale* Editura Hamangiu, București, 2008.